

Scurt istoric al Agenției Naționale de Control al Exporturilor (ANCEX)

Începutul controlului exporturilor în România și inițierea procesului de aliniere la standardele internaționale în domeniul controlului exporturilor l-a reprezentat Hotărârea Guvernului nr. 594/1992 privind regimul importurilor și exporturilor de articole și tehnologii supuse controlului destinației finale, precum și a controlului exporturilor pentru neproliferarea armelor nucleare, chimice și biologice și a rachetelor purtătoare de asemenea arme. Prin acest act normativ a fost reglementat, pentru prima dată în România, domeniul controlului exporturilor și au fost stipulate liniile directe, procedurile și listele cu produse și tehnologii strategice supuse controlului destinației finale. De asemenea, a fost înființată o agenție cu atribuții în materie, denumită Agenția Națională de Control al Exporturilor (ANCEX), ca organ de specialitate subordonat Guvernului și responsabil cu aplicarea prevederilor legale privind controlul exporturilor.

Această primă etapă am intitulat-o Etapa Primară și reprezintă începutul construcției sistemului românesc de control al exporturilor de produse strategice.

În evoluția sa, sistemul românesc de control al exporturilor a urmat un proces continuu de acumulare și perfecționare.

A doua etapă de dezvoltare a regimului românesc de control al exporturilor, desfășurată între 1994 și 2000, denumită și Etapa de Acumulare, a fost marcată de ratificarea Convenției privind interzicerea dezvoltării, producerii, stocării și folosirii armelor chimice și distrugerea acestora, România fiind stat parte fondator.

Anul 1994 a reprezentat, în plan intern, începutul construcției mecanismului național de implementare a prevederilor Convenției internaționale de la Geneva privind interzicerea perfecționării, producerii, stocării și utilizării armelor chimice și distrugerea acestora. Prin Hotărârea de Guvern nr. 211/1994, ANCEX a dobândit responsabilitatea creării cadrului legislativ intern pentru implementarea prevederilor Convenției, dar și a inițierii unei largi campanii de diseminare, în rândul companiilor din industria chimică și autorităților publice cu responsabilități în domeniu, a obligațiilor ce le revin, din prevederile Convenției. Această activitate a fost finalizată prin adoptarea Legii organice nr. 56/1997 pentru aplicarea prevederilor Convenției privind interzicerea dezvoltării, producerii, stocării și folosirii armelor chimice și distrugerea acestora, considerată de Secretariatul Tehnic al Organizației privind Interzicerea Armelor Chimice (OIAC) drept una dintre cele mai complete legi naționale de aplicare, care

acoperă toate prevederile specifice Convenției. Crearea în 1994 a celui de-al doilea pilon de competență (implementarea Convenției), a dus și la schimbarea denumirii în Agenția Națională de Control al Exporturilor Strategice și al Interzicerii Armelor Chimice (ANCESIAC).

În anul 1995, România a fost primită în Grupul Australia și în anul 1996 a devenit membru fondator al Aranjamentului de la Wassenaar privind controlul exporturilor de arme convenționale, bunuri și tehnologii cu dublă utilizare.

Un moment important în istoria asumării standardelor europene în materie l-a constituit alinierea României, la 1 iulie 1998, la Codul de conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme – document politic de importanță crucială în dezvoltarea unei politici responsabile în controlul exporturilor.

Ca urmare a evoluțiilor de substanță a regimurilor de control al exporturilor din care România face parte, precum și avansării negocierilor între statele europene pentru modernizarea aquis-ului comunitar, a fost elaborată o nouă legislație primară, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/1999 privind regimul exporturilor și importurilor de produse strategice.

Au fost actualizate listele de control prin Hotărârea Guvernului nr. 20/2000 pentru completarea anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 467/1999 privind produsele strategice supuse regimului de control la export și import, și s-a implementat conceptul de „produse sensibile„ și „produse foarte sensibile„ în conformitate cu definițiile din cadrul Aranjamentului de la Wassenaar. Anul 2000 a marcat și transformarea Agenției Naționale de Control al Exporturilor Strategice și al Interzicerii Armelor Chimice în organ de specialitate al administrației publice centrale.

În ianuarie 2001, ANCESIAC a intrat în subordinea Ministerului Afacerilor Externe.

După anul 2000 s-a intrat în Etapa de maturizare a controlului exporturilor. Printre prioritățile acestei etape s-au aflat crearea unui cadru legislativ care să reglementeze distinct controlul exporturilor de produse și tehnologii militare față de cel cu produse și tehnologii cu dublă utilizare și, în acest fel, fiecare domeniu să-și urmeze propria dinamică în conformitate cu standardele internaționale specifice; dezvoltarea unei noi culturi a respectării legii și a unei noi „culturi” a controlului; crearea unei relații de încredere, de predictibilitate reciprocă Guvern-industrie și construirea unei rețele de cooperare internațională dintre Agenție și structuri omologe din state NATO, UE, precum și alte state cu politici asemănătoare de neproliferare.

ANCEX a redactat și promovat un proiect de lege organică a cărui intrare în vigoare a reprezentat, probabil, cea mai importantă valoare adăugată a acestei etape. Astfel, la 5 noiembrie 2003 a intrat în vigoare Legea organică nr. 387/2003 privind regimul de control al exporturilor de produse și tehnologii cu

dublă utilizare, care a marcat divizarea domeniului controlului exporturilor în două domenii distinct reglementate, domeniul produselor militare și domeniul produselor și tehnologiilor cu dublă utilizare.

De subliniat că Legea nr. 387/2003, care a preluat prevederile *aquis*-ului comunitar în domeniul controlului exporturilor de produse și tehnologii cu dublă utilizare, a asigurat un control efectiv al destinației și utilizării finale a acestora, simplificând, în același timp, procedurile birocratice.

Având în vedere importanța participării României la regimurile de control al exporturilor, ANCEX a inițiat, la începutul Etapei de Maturizare, proiecte de acte normative care să codifice modul în care România își îndeplinește obligațiile asumate anterior. Astfel a fost adoptată "Legea nr. 499/2002 pentru aprobarea plății cotizației care îi revine României, în calitatea sa de participant la Aranjamentul de la Wassenaar pentru controlul exporturilor de arme convenționale și produse și tehnologii cu dublă utilizare, care conține în anexă documentul constitutiv al Aranjamentului de la Wassenaar – Elemente inițiale", "Legea nr. 92/2004 pentru aprobarea participării României la Grupul Australia pentru controlul exporturilor în vederea neproliferării armelor chimice și biologice" și "Legea nr. 40/2006 pentru participarea României la Comitetul Zangger și Grupul Furnizorilor Nucleari pentru controlul exporturilor în vederea neproliferării armelor nucleare".

România a aderat în anul 2002 la Codul Internațional de conduită împotriva proliferării rachetelor balistice (denumit și Codul de la Haga), iar dobândirea calității de membru NATO, în aprilie 2004, consolidează și adaugă valoare tuturor standardelor naționale în domeniul controlului exporturilor, spre exemplu în ceea ce privește implementarea procedurii consultării prealabile cu statele aliate, cunoscută sub denumirea „no-undercut policy”.

În decembrie 2004 se încheie negocierile de aderare a României la UE, confirmându-se totodată în cadrul Consiliului European de la Bruxelles calendarul de aderare. În același timp, României i se recomandă să continue reformele și să implementeze angajamentele asumate în negocieri referitoare la *aquis*-ul comunitar, în special în ceea ce privește justiția și afacerile interne, politica în domeniul concurenței și mediu.

În acest context un moment important îl marchează Misiunea Peer Review în domeniul controlului exporturilor de produse cu dublă utilizare, organizată de Comisia Europeană în perioada 8 - 9 martie 2005. Raportul întocmit în urma acestei vizite arată că România este un partener activ și de încredere al comunității internaționale de control al exporturilor și a făcut eforturi pentru stabilirea condițiilor necesare alinierii la *aquis*-ul comunitar în domeniul controlului exporturilor de produse cu dublă utilizare.

După semnarea Tratatului de Aderare la 25 aprilie 2005, România primește statutul de observator la activitatea instituțiilor europene. Potrivit acestui statut, autoritățile române au posibilitatea de a asigura reprezentarea funcțională

și eficiență a țării noastre la activitățile instituțiilor Uniunii, cu posibilitatea de a prezenta poziția țării cu privire la toate problemele existente pe agenda de lucru. Delegații ANCEX participă activ la ședințele grupurilor de lucru din cadrul Consiliului European (CONOP, CODUN, COARM) și Comisiei Europene

La 25 octombrie 2005, Comisia Europeană a publicat primul Raport Comprehensiv de Monitorizare pentru România care confirmă progresele importante în pregătirea internă, și măsurile ce urmează să fie luate în continuare pentru asigurarea aderării la 1 ianuarie 2007.

La data aderării României la Uniunea Europeană a intrat în vigoare Ordonanța de urgență nr. 129/2006 privind regimul de control al exporturilor de produse și tehnologii cu dublă utilizare urmat de Legea nr. 136/2007 pentru aprobarea Ordonanței de urgență nr. 129/2006.

În prezent sunt create premise pentru realizarea unui control eficient al exporturilor care să asigure companiilor condiții optime de derulare a operațiunilor de export în deplină concordanță cu rigorile regulamentelor internaționale de control al exporturilor de produse strategice, cu deplina respectare a angajamentelor României privind neproliferarea armelor de distrugere în masă.